

Eindverslag

Effecten van luchtvochtigheid, temperatuur en CO₂ op de fotosynthese van Cymbidium

Rob Baas, Arca Kromwijk (PPO), Ad Schapendonk (Plant Dynamics)

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.
Sector Glastuinbouw
Plant Dynamics B.V.
Maart 2004

© 2004 Wageningen, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V., Plant Dynamics B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving en Plant Dynamics.

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V. en Plant Dynamics zijn niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

Dit onderzoek werd gefinancierd door:

PT nummers 11.416 en 11.816
PPO Projectnummer: 41604810

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

Sector Glastuinbouw

Adres : Linnaeuslaan 2a
: 1431 JV Aalsmeer
Tel. : 0297 - 352525
Fax : 0297 - 352270
E-mail : info.glastuinbouw@wur.nl
Internet : www.ppo.dlo.nl

Plant Dynamics B.V.

Adres Englaan 8
6703EW Wageningen
Tel. 0317 482348
Fax 0317 485572
E-mail mail@plant-dynamics.nl
Internet www.plant-dynamics.nl

Inhoudsopgave

	pagina
1 SAMENVATTING	4
2 INLEIDING	5
3 MATERIAAL EN METHODEN	6
4 RESULTATEN	7
4.1 Klimaat in de kas	7
4.2 Fotosynthesemetingen: bladpositie, en invloed licht	8
4.3 Fotosynthesemetingen: invloed CO ₂	10
4.4 Sluiting huidmondjes in de middag	11
5 TEMPERATUUR EN RV EFFECTEN ONDER GECONDITONEERDE OMSTANDIGHEDEN	17
6 CO ₂ EFFECTEN BIJ AANSCHAKELEN BELICHTING	20
7 DISCUSSIE EN CONCLUSIES	21
LITERATUUR	23

1 Samenvatting

Het onderzoeksbedrijf Plant Dynamics heeft bij *Cymbidium* in maart, mei en in juli 2003 fotosynthesemetingen uitgevoerd bij de mid-bloeiende cultivars Rijsenhout en Freeke. Met de apparatuur was het mogelijk om de effecten van licht, CO₂, temperatuur en r.v. op de fotosynthese te bestuderen. Het bleek dat de hoogste fotosynthese bij het 2^e of 3^e blad van een nieuwe scheut gevonden werd. Vergeleken met andere gewassen is de fotosynthese wel laag, voornamelijk door de grote weerstand van de huidmondjes.

De fotosynthese nam in de ochtend snel toe, maar nam af in de middag a.g.v. het sluiten van de huidmondjes. Het tijdstip van de afname ging gepaard met een verhoging van de bladtemperatuur; boven de ca. 28°C gebeurde dit al tussen 12 en 14 uur. Bij verlaging van de bladtemperatuur steeg de fotosynthese weer. De optimum bladtemperatuur voor de fotosynthese lag tussen de 24 en 26°C.

CO₂ had een groot effect op de fotosynthese: de verhoging was 33 tot 100% (afhankelijk van het lichtnivo) bij een verhoging van CO₂ van 400 => 800 ppm. Hoge concentraties in de vroege morgen remden echter de fotosynthese. Naar aanleiding van deze constatering werd later een uitvoerig experiment verricht in klimaatkamers (zie verderop).

Hoewel een verlaging van de r.v. in het meetcuvet een relatief gering effect op de fotosynthese had, valt een lage r.v. bij hoge kas- en bladtemperaturen niet geheel uit te sluiten als oorzaak voor de huidmondjessluiting.

Om meer duidelijkheid te krijgen over het belang van RV dan wel temperatuur werden aanvullende experimenten verricht in klimaatkamers. Bij temperaturen van 30 °C en 23 °C en verschillende RV's werd de fotosynthese gedurende meerdere dagen geregistreerd. De resultaten bevestigen de conclusie uit de kasproef dat de verlaging van de fotosynthese voornamelijk wordt veroorzaakt door hoge temperatuur. Het herstel na een periode van hoge temperatuur lijkt bevorderd te worden door een hoge RV. Hoewel het belang van een hoge RV dus minder is dan dat van temperatuurmoging werd bij 30%-40% RV wel een verlaging van de fotosynthese geconstateerd (ongeveer 25%). Deze verlaging was echter snel opgeheven als de RV verhoogd werd.

In de klimaatkamers werden tevens experimenten verricht met verschillende CO₂ concentratie. *Cymbidium* reageert zeer positief op een CO₂ verhoging tot ongeveer 800-1000 ppm. De vraag was of een hoge CO₂ concentratie in de ochtend de huidmondjesopening zou verhinderen. Uit experimenten in de kas waren daarvoor aanwijzingen gevonden. Detail studies in de klimaatkamer konden dit niet bevestigen en een hoge CO₂ concentratie in de ochtend was geen belemmering. Mogelijk heeft een lage temperatuur in de ochtend de remming in de kasproef veroorzaakt.

De resultaten zijn overeenkomstig maar ook een uitbreiding op eerder verkregen resultaten bij *Cymbidium*. Aanwijzingen voor optimale teeltomstandigheden worden gegeven.

2 Inleiding

Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van een onderzoeksvraag van de LTOcommissie Cymbidium naar optimale teeltomstandigheden in relatie tot de fotosynthese. Door metingen op een praktijkbedrijf is meer inzicht verkregen in optimale en limiterende omstandigheden van de groeifactoren licht, temperatuur en CO₂ op de fotosynthese van Cymbidium.

De metingen zijn uitgevoerd door de in fotosynthesemetingen gespecialiseerde onderneming Plant Dynamics. Met de meetapparatuur kan de fotosynthese bij variatie in de klimaatfactoren licht, temperatuur, CO₂ en r.v. bepaald worden.

In overleg met de begeleidingscommissie onderzoek Cymbidium is gekozen voor mid-bloeiende Cymbidiums, aangezien bij deze cultivars pas relatief laat in het jaar gekrijt wordt, waardoor de kans op meetdagen bij hoge stralingsintensiteit en temperatuur vergroot is.

Naar aanleiding van de metingen in de praktijkkas (2003) heeft de commissie gevraagd om in 2004 de effecten van RV, temperatuur en CO₂ onder goed gecontroleerde omstandigheden verder te onderzoeken. De resultaten van beide onderzoeken zijn in dit verslag samengevoegd.

3 Materiaal en Methoden

Gedurende drie meetperioden zijn fotosynthesemetingen verricht bij het bedrijf van Marc Bart, Heermanszwet 57 in Rijsenhout. Er is gemeten van 24-26 maart, 21-23 mei, en 9-11 juli 2003. Metingen zijn uitgevoerd met de LiCor 6400. In het meetcuvet van deze apparatuur konden de lichtomstandigheden, de CO₂ concentratie, de temperatuur en de relatieve luchtvochtigheid gevarieerd worden binnen relatief korte tijd. Hierdoor kan de kortetermijn reactie in fotosynthese van het blad op deze veranderingen bepaald worden.

De metingen zijn uitgevoerd bij de cultivars Rijsenhout en Freeke. Aanvullend op de kasmetingen werd in klimaatkamers een vervolgstudie verricht naar de samenhang tussen de effecten van luchtvochtigheid en temperatuur. Deze metingen werden verricht in de periode januari-maart 2004.

Fig. 1. meetopstelling LiCor 6400

4 Resultaten

4.1 Klimaat in de kas

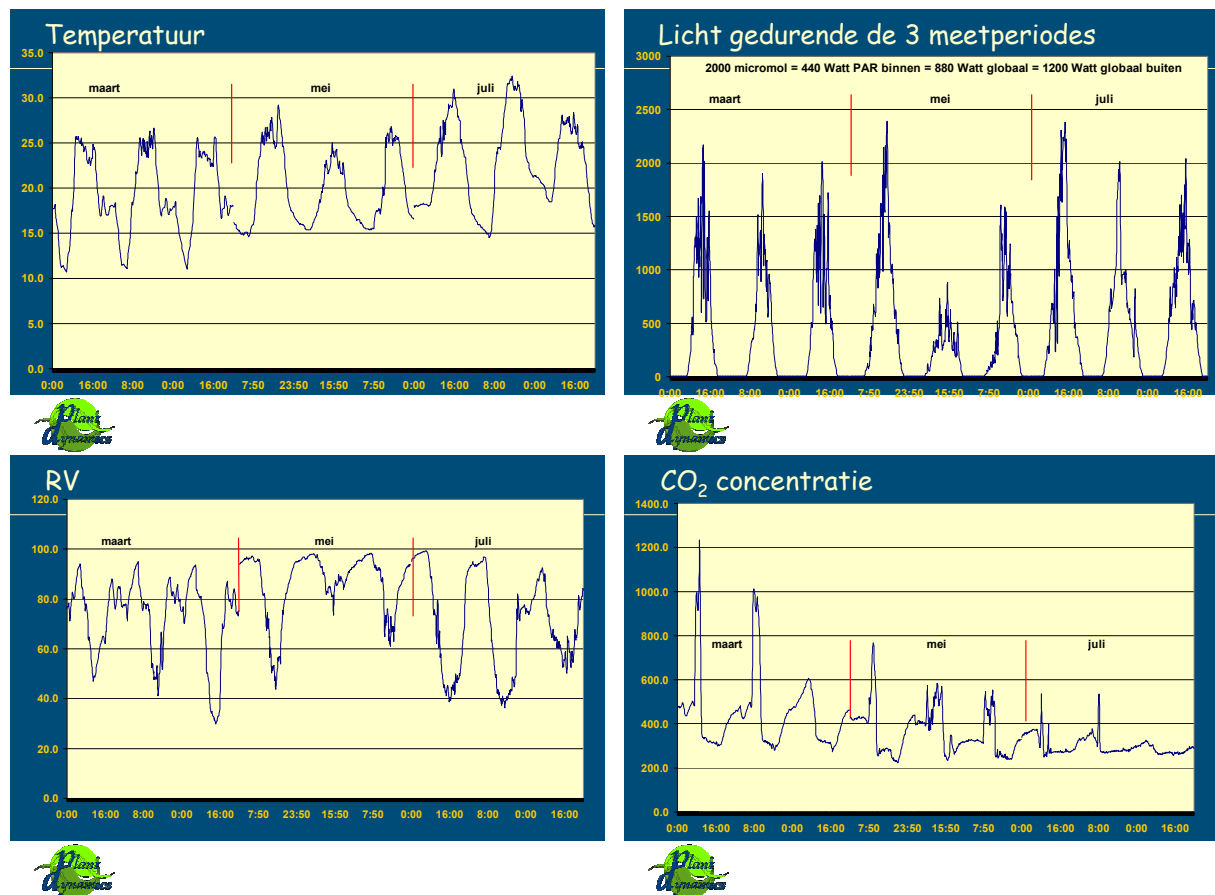

Fig. 2. Klimaatomstandigheden gedurende de meetperiodes

In Fig. 2 zijn licht, temperatuur, r.v. en CO₂ weer gegeven, zoals deze bepaald zijn met een datalogger tussen het gewas gedurende de drie meetperiodes. De meetperiodes kenmerkten zich door een relatief hoge lichtintensiteit. Verder zijn de lage CO₂ waarden (onder de 300 ppm) en grote dag-nacht wisselingen in r.v. opvallend.

4.2 Fotosynthesemetingen: bladpositie, en invloed licht

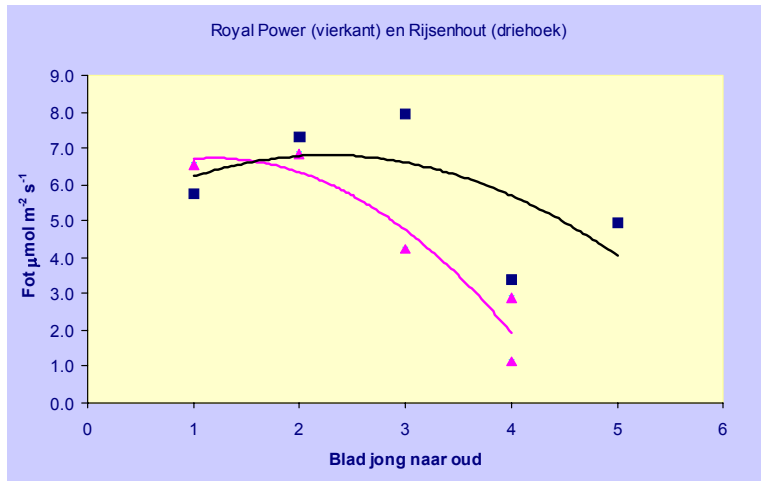

Fig. 3. In eerste instantie is onderzocht welk blad het beste gemeten kon worden met de meetcuve. De hoogste fotosynthese werd gevonden bij blad 2-3 van een nieuwe scheut. Deze bladeren zijn in het vervolg ook gebruikt voor de metingen.

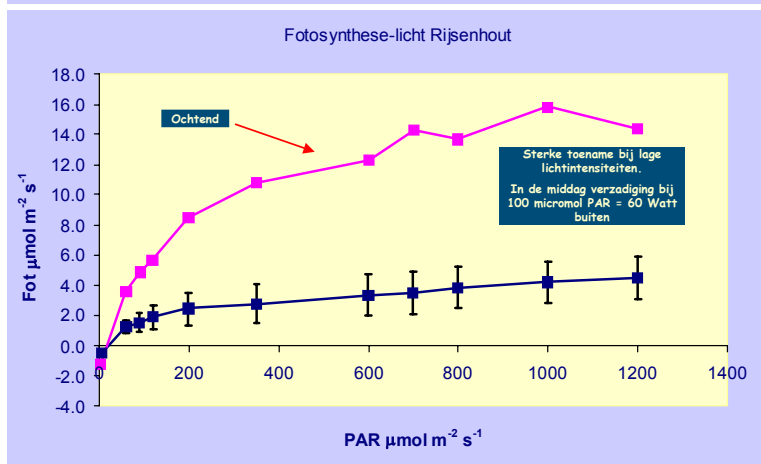

Fig. 4. Door de hoeveelheid licht in de meetopstelling te variëren kon de reactie van de fotosynthese op een veranderde lichtintensiteit bepaald worden. Er bleek een groot verschil tussen de ochtend en de middag wat betreft de reactie op licht van de fotosynthese. In de middag was er een erg lage fotosynthese. Dit wordt een middagdepressie genoemd.

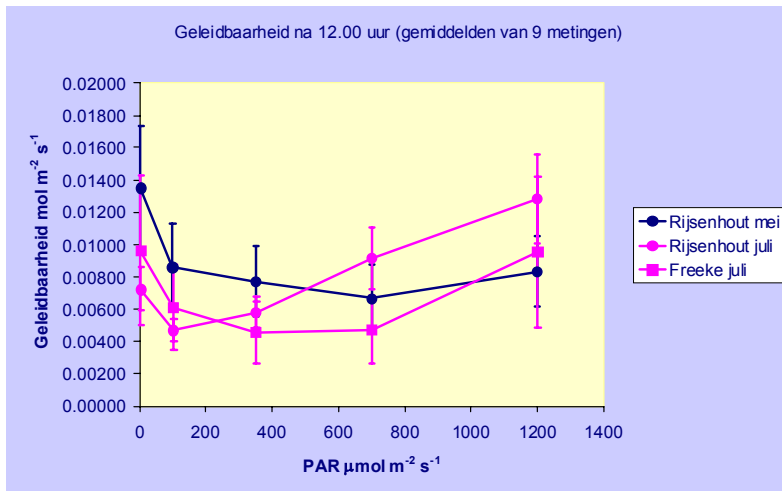

Fig. 5. De geleidbaarheid van de huidmondjes is in de middag erg laag: tussen de 4 en 12 $\text{mmol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$. Ter vergelijking: een snelle groeier (tomaat) heeft een geleidbaarheid tussen de 150 en 400 $\text{mmol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$.

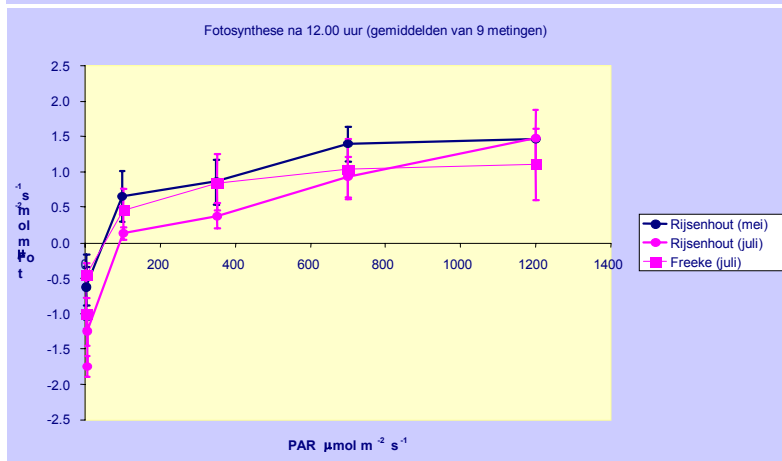

Fig. 6. Cultivar Rijsenhout heeft in juli een lagere fotosynthese dan in mei.

Resultaten licht:

Cymbidium gedraagt zich bij lage lichtintensiteiten als een schaduwplant maar lijkt daarnaast tolerant voor hoge lichtintensiteiten tot $1000 \mu\text{mol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$ (ca. 600 Watt/m^2 globale buitenstraling), mits er geen sprake is van een middagdepressie. Voor omrekeningen van $\mu\text{mol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$ naar globale straling buiten is een handige vuistregel om de PAR waarden met 0.6 te vermenigvuldigen. Dit is een benadering die onder andere afhangt van de transmissie van het kasdek, het gebruik van schermen, bijbelichting en het daarbij gebruikte lamptype.

4.3 Fotosynthesemetingen: invloed CO₂

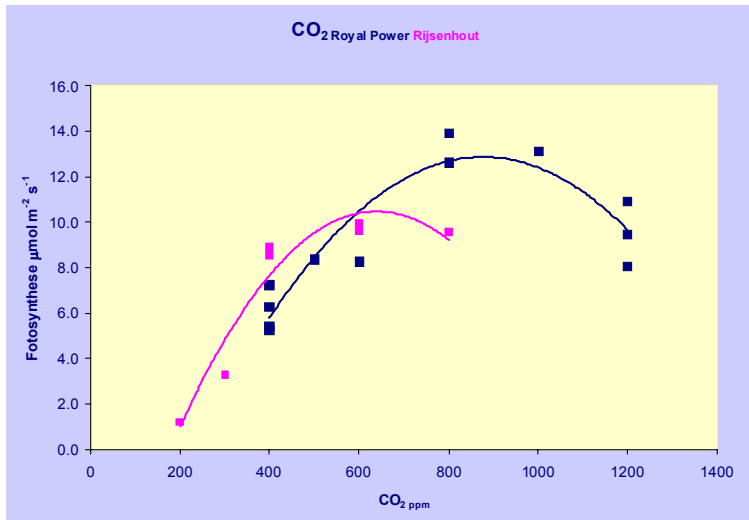

Fig. 7. Door de CO₂ concentratie in het meetcuvet te variëren werd het effect op de fotosynthese snelheid bepaald. Tot 600-800 ppm bleek er een duidelijk positief effect te zijn. Bij erg hoge CO₂ concentraties nam de fotosynthese weer af. Het effect was niet helemaal identiek voor de cultivars: bij Rijsenhout werd bij een lagere CO₂ concentratie verzadiging gemeten (m.a.w. de optimale CO₂ concentratie lag wat lager)

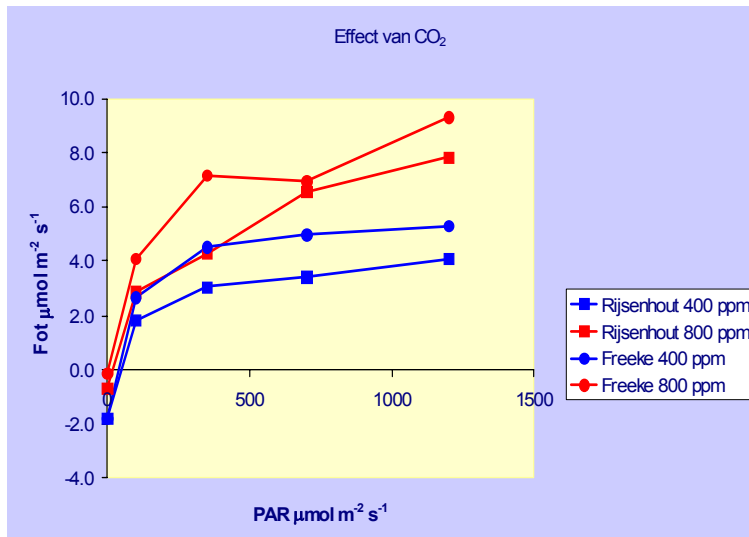

Fig. 8. Het positieve effect van CO₂ blijkt ook al bij lage lichtintensiteiten (100 $\mu\text{mol m}^{-2} \text{s}^{-1}$, ca. 60 W/m² buiten straling) op te treden.

Overige resultaten CO₂:

- Hoge CO₂ concentraties in de vroege morgen remmen de fotosynthese, vermoedelijk doordat het opengaan van de huidmondjes wordt belemmerd.
- Hoge CO₂ concentraties hebben bij Cymbidium waarschijnlijk zo'n groot effect omdat de interne CO₂ concentratie (CO₂ in het huidmondje) steeds laag is door de lage huidmondjes geleidbaarheid. Er moet daardoor een hoge concentratie in de kas zijn om de interne concentratie te verhogen.

4.4 Sluiting huidmondjes in de middag

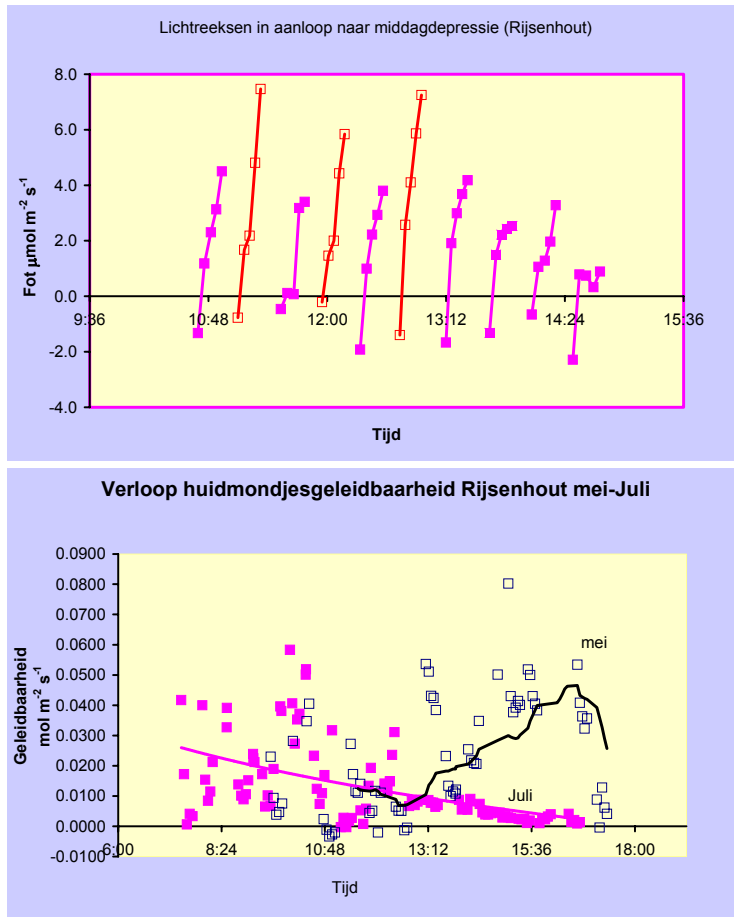

Fig. 9. Dit is een overzicht van de verschillende lichtrespons curven (gemeten bij 0, 100, 350, 700 en 1200 $\mu\text{mol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$) zoals ze bepaald zijn op verschillende tijdstippen op de dag, en bij 400 (■) of 800 (□) ppm CO₂. Het positieve effect van CO₂ is te zien, en daarnaast is de afname van de maximale fotosynthese na 13 uur zichtbaar.

Fig. 10. De sluiting van de huidmondjes trad niet altijd op hetzelfde moment op; in mei (□) was dat veel later dan in juli (■). Waarom? Wat bepaalt de huidmondjessluiting c.q. middagdepressie? r.v.? temperatuur? CO₂?

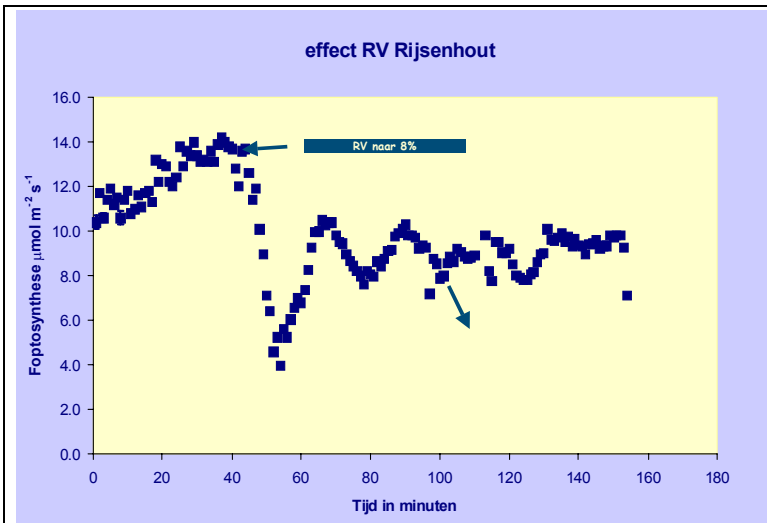

Fig. 11. In het meetcuvet is onderzocht wat het effect is van snel verlagen van de r.v. naar 8%. Hoewel de fotosynthese snel daalde, herstelde deze ook weer snel, en was het effect na enige tijd gering.

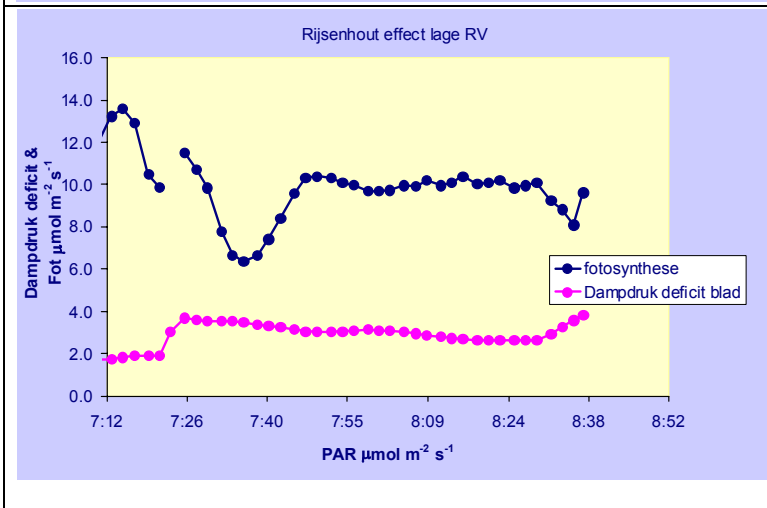

Fig. 12. Dit is een vergelijkbaar experiment als hierboven; de luchtvochtigheid is hier weergegeven als dampdruk deficit. Bij plotselinge verhoging (r.v. daalde tot ongeveer 10%) was het effect op de fotosynthese wederom gering. Een kanttekening moet hierbij wel gemaakt worden: als een gehele plant te maken krijgt met een lage r.v., kan het effect anders uitpakken, omdat niet uit te sluiten is dat een tekort aan vocht bij lage r.v. in de meetcel uit andere delen van de plant wordt aangevoerd bij de meting.

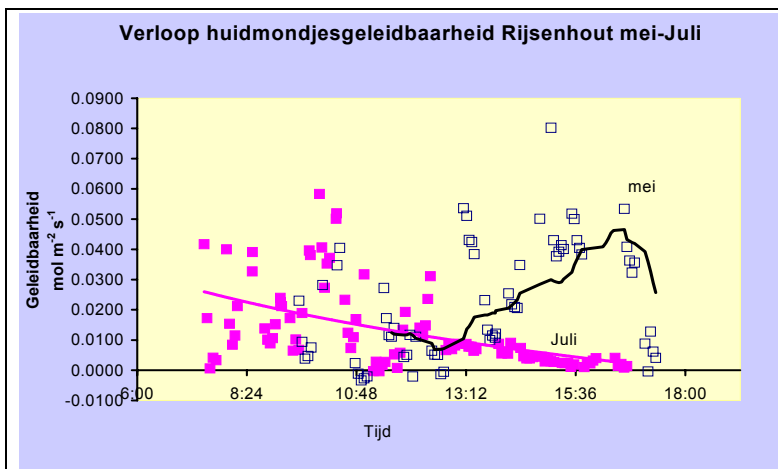

Fig. 13. Nogmaals het verschil in tijdstip van de namiddagdepressie in mei en juli.

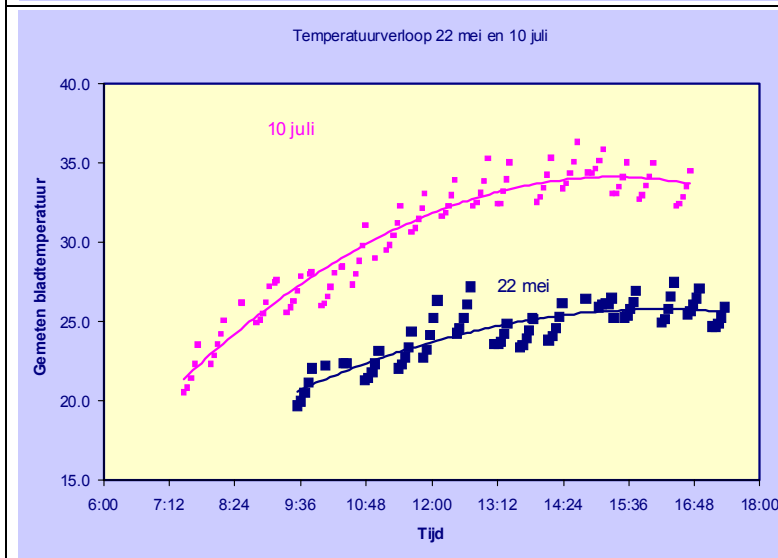

Fig. 14. In juli werd de bladtemperatuur veel hoger dan in mei. N.b. de kasluchttemperaturen op 22 mei waren 16-25°C, en op 10 juli ca. 18-32°C. Vooral in juli was de bladtemperatuur dus hoger dan de kasluchttemperatuur. Overigens was er op deze dagen ook een groot verschil in r.v. in de kassen (minimaal 40 of 80%)

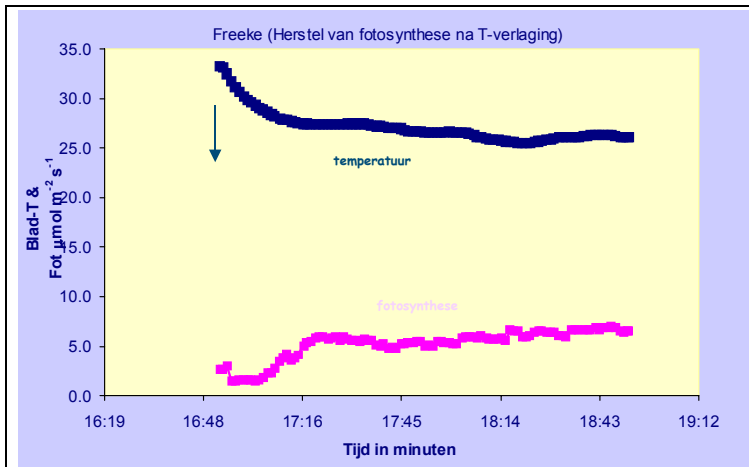

Fig. 15. Aan het einde van de middag nam de fotosynthese toe bij een verlaging van de bladtemperatuur.

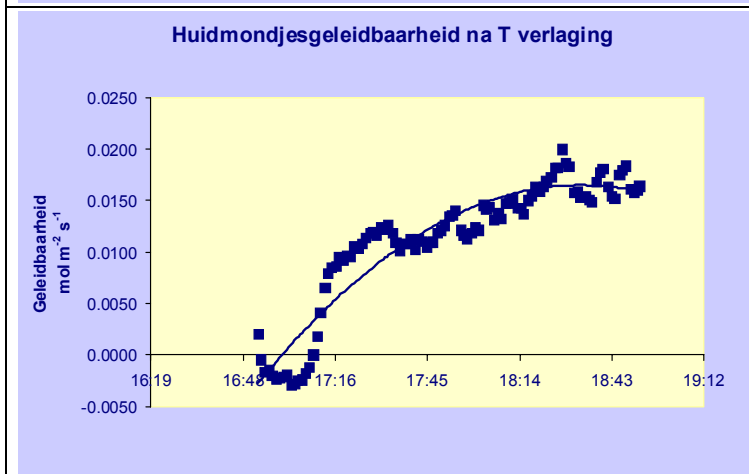

Fig. 16. De toename van de fotosynthese ging gepaard met opening van de huidmondjes.

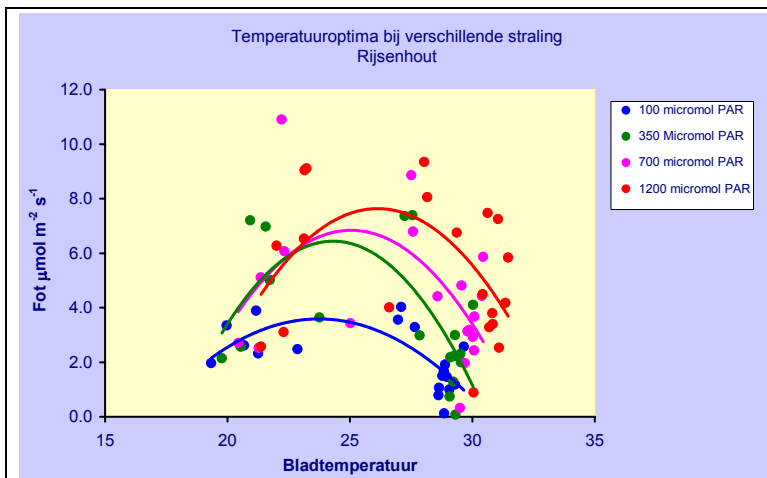

Fig. 17. Ondanks de spreiding in de metingen is de trend te zien dat er een optimale bladtemperatuur voor de fotosynthese is bij de verschillende lichtintensiteiten (verschillende kleuren van de lijnen). Dit optimum wordt iets hoger bij hogere lichtintensiteiten: van ca. 24°C bij 100 tot 27°C bij 1200 $\mu\text{mol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$.

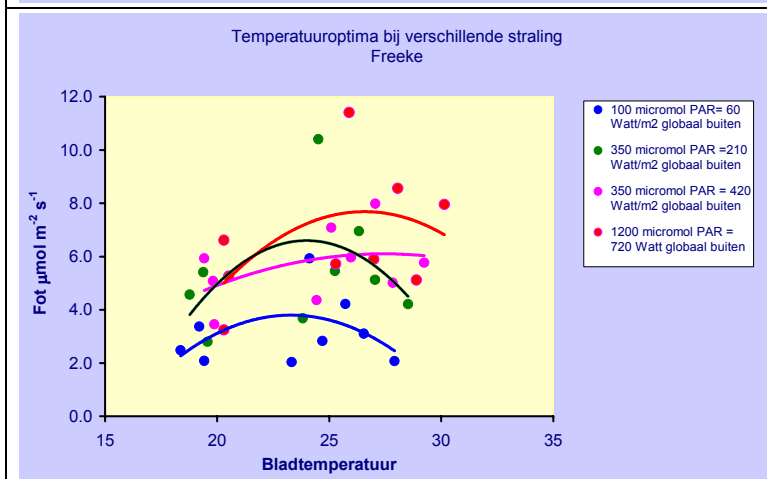

Fig. 18. Bij cultivar Freeke wordt een vergelijkbaar effect gevonden als bij cultivar Rijsenhout.

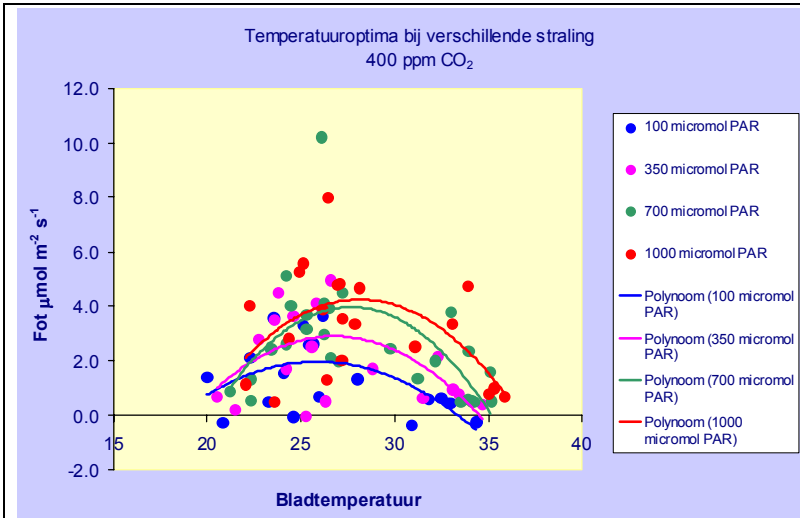

Fig. 19. Wanneer de resultaten worden gegroepeerd per CO₂ behandeling van verschillende meetperioden blijken de temperatuuroptima vergelijkbaar te zijn met die in fig. 17 en 18: de hoogste fotosynthese bij ca. 26°C.

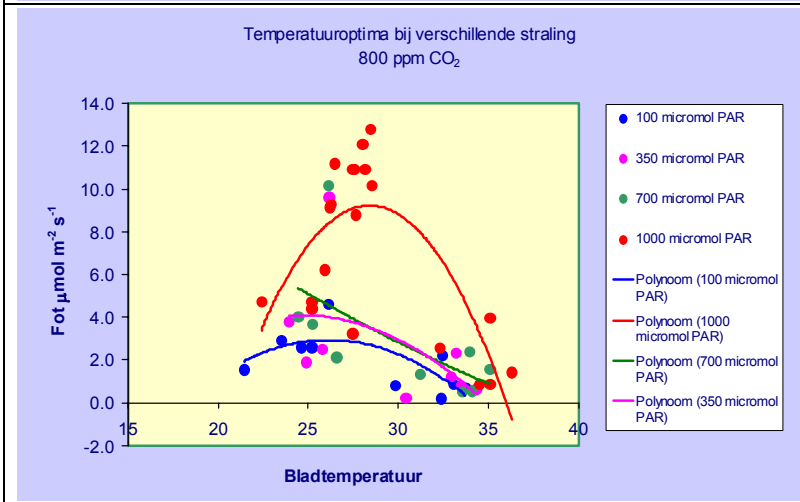

Fig. 20. Ondanks de spreiding in de metingen is de trend te zien dat er een optimale bladtemperatuur voor de fotosynthese is bij de verschillende lichtintensiteiten (verschillende kleuren van de lijnen). Dit optimum wordt iets hoger bij hogere lichtintensiteiten: van ca. 24°C bij 100 tot 27°C bij 1000 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$.

5 Temperatuur en RV effecten onder geconditioneerde omstandigheden

Fig 21
Experimenten in fytotroncellen
Opgezet op 21 januari 2004.
T = 18C RV =80% daglengte van 10.00 tot 22.00.
Temperatuurbehandelingen; 23 en 30 graden.
RV instelling 70, 50 en 30 %

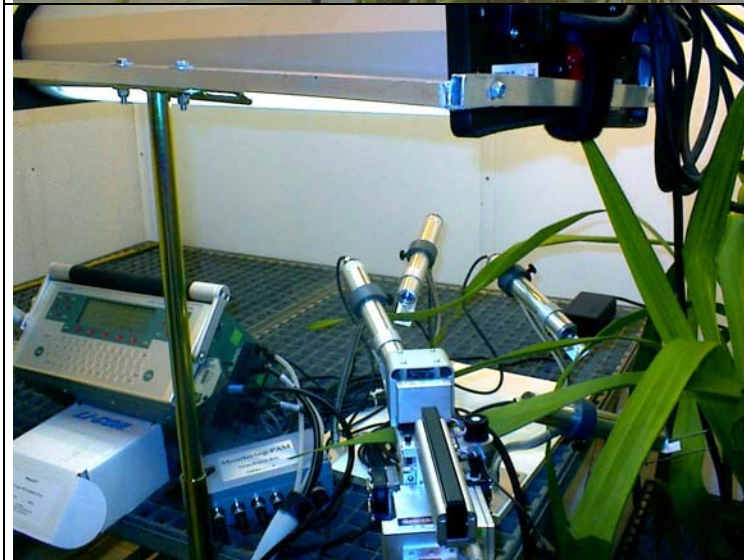

Fig. 22.
De belichtingsintensiteit was instelbaar met behulp van additionele belichting tot 120 of 250 $\mu\text{mol PAR m}^{-2} \text{s}^{-1}$

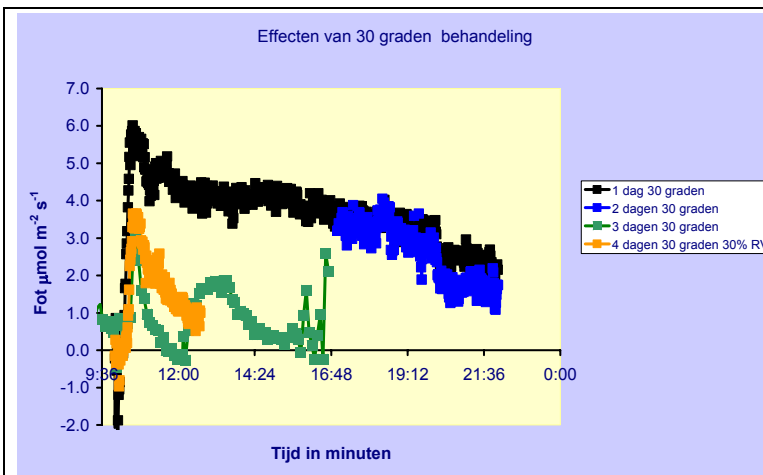

Fig. 23. Zoals in figuren 17-22 werd aangetoond daalt de fotosynthese van Cymbidium sterk boven 30 °C. Dit was ook in de fyotron experimenten duidelijk waarneembaar. De luchtvochtigheid werd boven 65% gehouden. Exacte sturing was bij deze temperatuur moeilijk te realiseren. Het blijkt dat de fotosynthese in de loop van de dag meer daalt bij 30 °C dan bij 23 °C (figuur 24). Deze daling werd in de loop van de behandeling sterker. Na 3 dagen was er een vergelijkbare daling als waargenomen in de kas. Opvallend is het sterke herstel in de nacht waardoor de fotosynthese 's ochtends redelijk herstelt.

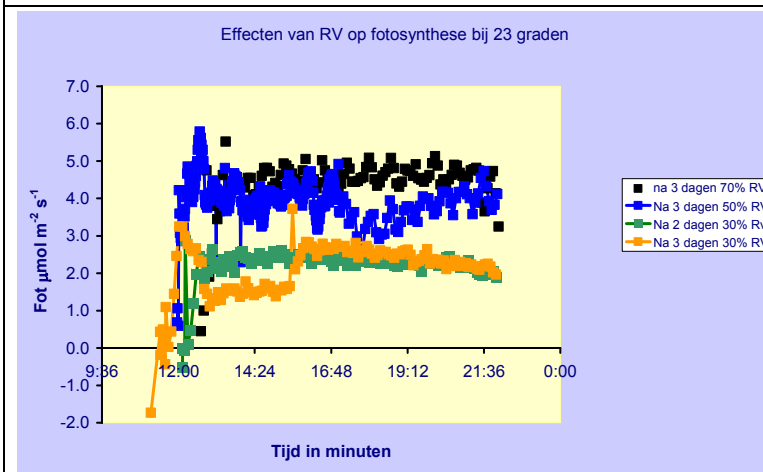

Fig. 24. Bij 23 graden is de fotosynthese van Cymbidium stabiel en is er pas sprake van een daling nadat meer dan 2 dagen een RV van 30% is gerealiseerd. Kortdurende verlaging van de RV heeft dus betrekkelijk weinig effect (figuur 25) maar bij langdurige blootstelling aan droge lucht blijkt er toch een daling van de fotosynthese op te treden hoewel dit niet tot uitdrukking komt in een sterke daling van de fotosynthese over de dag.

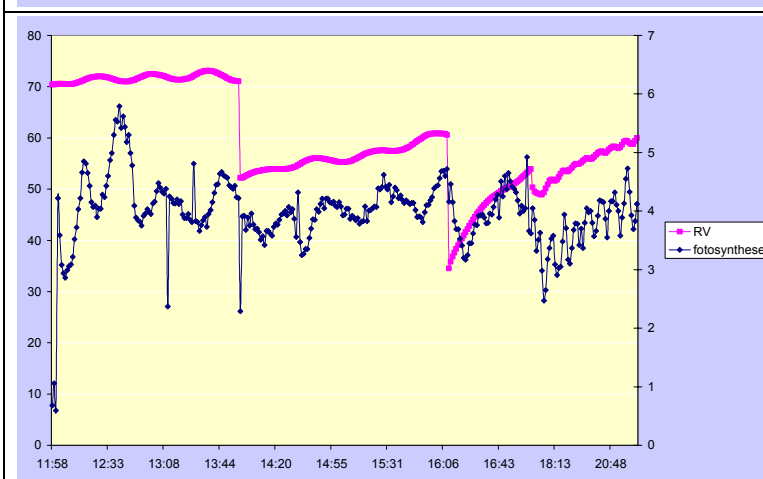

Fig. 25. In deze figuur is duidelijk te zien dat kortdurende overgangen van de luchtvochtigheid betrekkelijk kleine effecten hebben op de fotosynthese.

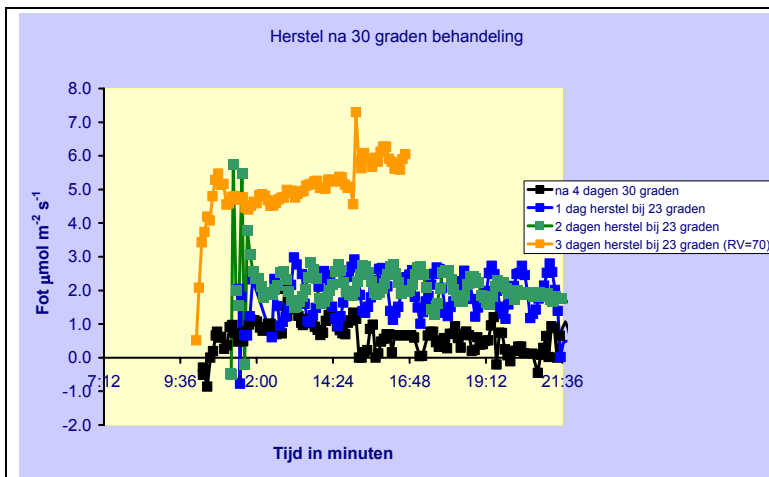

Fig. 26. Planten die langdurig bij 30 °C en lage RV werden gehouden kregen gele bladeren en vertoonden een indroging van de bulb. In het algemeen bleek na een korte periode van hoge temperatuur en 30% RV herstel mogelijk. Een opmerkelijke observatie is dat herstel na hoge temperatuur wordt bevorderd door een hoge RV (oranje symbolen). Ook een hoge CO₂ concentratie (800 ppm) lijkt het herstel van de fotosynthese te bevorderen.

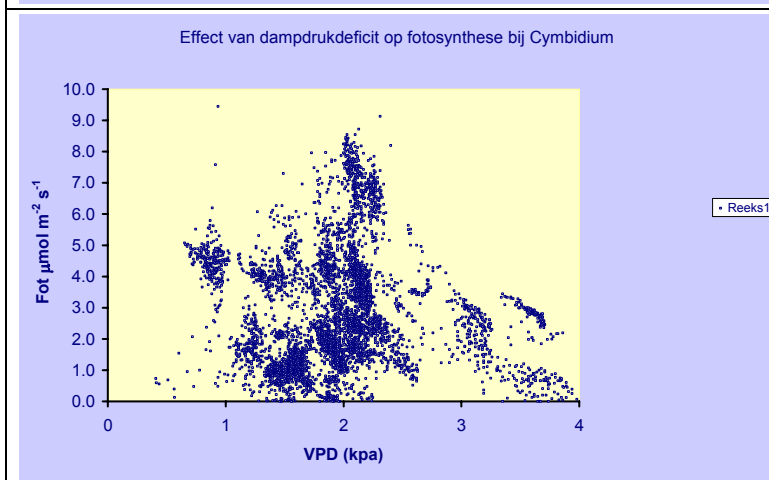
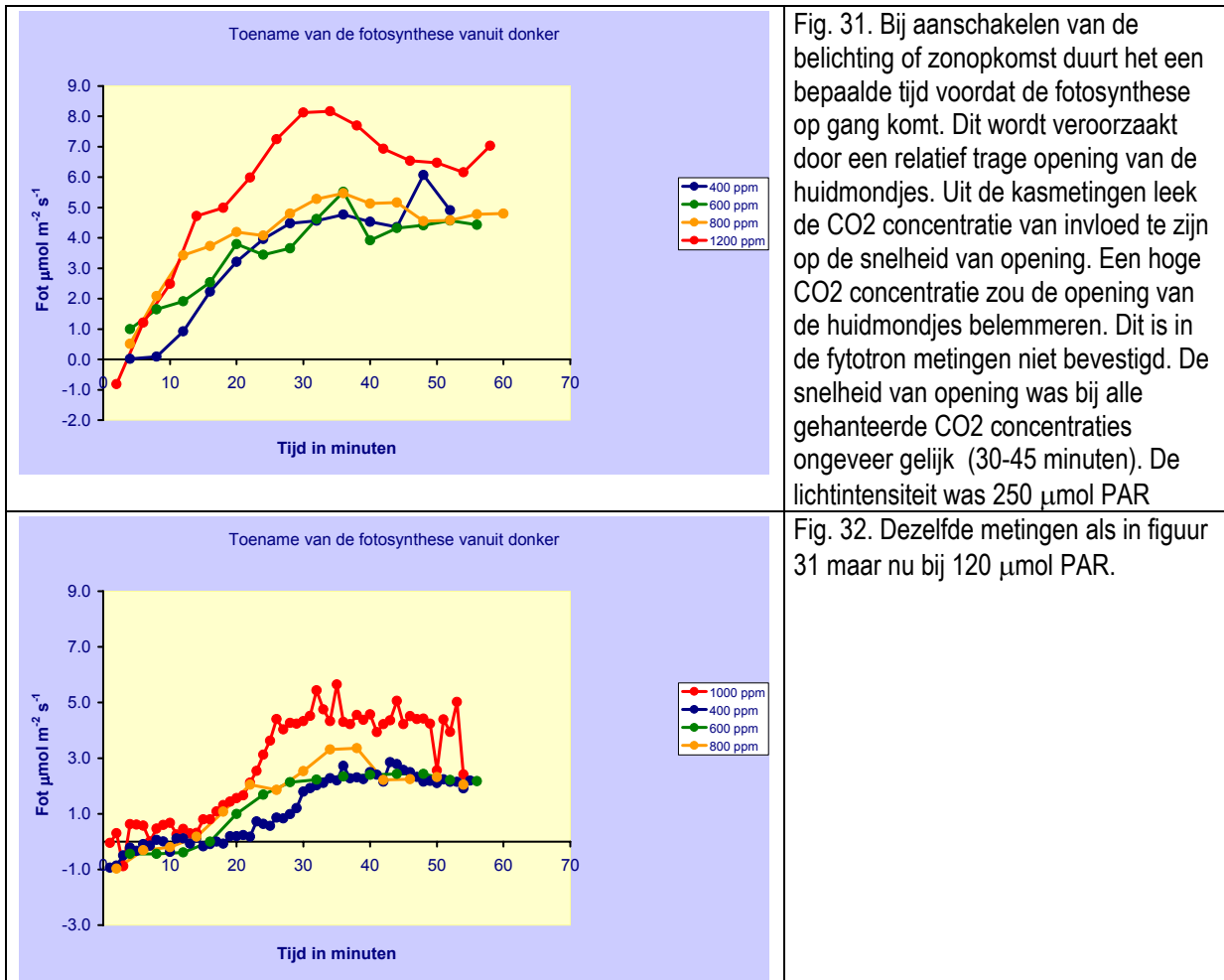

Fig. 27. Hoewel het erop lijkt dat de fotosynthese van Cymbidium voornamelijk door hoge temperatuur wordt begrenst is een effect van een hoog dampdruk deficit (VPD) niet uitgesloten. Uit deze figuur waarin alle metingen zijn samengevat blijkt een kantelpunt bij een VPD van 2,2 kPa.

6 CO2 effecten bij aanschakelen belichting

7 Discussie en conclusies

Uit de resultaten van de fotosynthesemetingen kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Cymbidium heeft een lage fotosynthese als gevolg van een lage huidmondjes geleidbaarheid.
- De fotosynthese van Cymbidium neemt in de ochtend snel toe tot 9.00 uur en neemt vervolgens in de loop van de dag af.
- De afname van de fotosynthese is gecorreleerd met de bladtemperatuur. Bij bladtemperaturen boven de 27-28°C sluiten de huidmondjes al tussen de 12 en 14 uur. Bij lagere temperaturen wordt de huidmondjessluiting later (na 16 uur) geconstateerd. De geconstateerde negatieve effecten van hoge temperaturen op de fotosynthese werden volledig bevestigd in het fyotron experiment.
- Cymbidium reageert zeer positief op CO₂ dosering. De opening van de huidmondjes 's ochtends werd niet beïnvloed door de CO₂ concentratie. Een hoge CO₂ concentratie lijkt ook een positief effect te hebben op de fotosynthese in periodes met een hoog VPD en/of herstel na een periode met temperaturen boven 30 °C.
- De fotosynthese is bij Cymbidium verzadigd rond de 350 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$ bij laag CO₂ (400 ppm) en rond de 700 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$ bij hoog CO₂ (800 ppm).
- Het rendement van bijbelichting is tot 100 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$ te verwachten. Dit komt overeen met ca. 8000 lux (SON-T). Daarboven neemt het rendement snel af.
- Cymbidium is weinig gevoelig voor korte fluctuaties in RV. Bij langdurige blootstelling van de bladeren aan droge lucht (dampdruk deficit groter dan 2,1 kPa) neemt de fotosynthese in 2-3 dagen af tot de helft van de controle.
- Het herstel van de fotosynthese na een periode met temperaturen boven 30 °C is afhankelijk van de duur van de stress. Bij een korte periode van hoge temperatuur is het herstel in enkele dagen opgetreden. Uit de metingen lijken een hoge RV en een hoge CO₂ concentratie een positief effect te hebben op het herstel.

De resultaten zijn voor een groot deel in overeenstemming met eerder onderzoek dat op PPO is uitgevoerd met Cymbidium. Zo zijn op drie zomerse dagen in augustus 1998 bij Arcadian sunrise 'Golden Fleece' fotosynthesemetingen verricht in een kas op het proefstation (Warmenhoven, Blacquièrre, Uitermark 1998). Bij een voldoende lage bladtemperatuur (ca. 25°C) bleef de fotosynthese optimaal tot ca. 500 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$, en trad in de middag geen duidelijke verlaging van de fotosynthese op. De fotosynthese was maximaal 8-9 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$. Op de dagen dat de bladtemperatuur wel boven de 27°C kwam trad wel een verlaging van de fotosynthese op. Op alle dagen steeg de bladtemperatuur boven de kastemperatuur, tot zelfs 12°C verschil. Tot een bladtemperatuur van 33°C werd de afname van de fotosynthese verklaard door het sluiten van de huidmondjes.

In een vervolgonderzoek bij PPO is de fotosynthese gemeten op 20 mei, 17 juni en 9 juli 1999 bij de gele laatbloeiende cultivar Gymer 'Cookbridge' (Warmenhoven, Uitermark, Blacquièrre 1999). Hierbij werden de planten opgekweekt in geconditioneerde kassen bij vier dagtemperaturen (18, 22, 26 en 30°C) gecombineerd met het wel of niet laten dichtlopen van een buitenscherm boven de 300W globale buitenstraling. Aan het einde van de proefperiode, die duurde van 4 mei tot 18 augustus 1999 hadden de planten met scherm de helft van de hoeveelheid licht ontvangen in vergelijking met de planten zonder scherm. Bij 18°C was de fotosynthese nog niet optimaal, hetgeen gepaard ging met een geringer aantal, kortere nieuwe bladeren. Minder en kortere bladeren werden echter ook gevonden bij een teelttemperatuur boven de 26°C bij een hoge lichtintensiteit. Jonge bladeren reageerden sterker op licht- en temperatuur veranderingen dan oude bladeren. Boven de 30°C (kas- en/of bladtemperatuur) nam de fotosynthese af bij een stijgende lichtintensiteit. De maximale fotosynthese bedroeg 8-10 $\mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$,

De resultaten t.a.v. lichtverzadiging en maximale fotosynthese zijn samengevat in onderstaande tabel. Hierbij zijn ook oriënterende metingen opgenomen (Lootens 1997). Alle resultaten blijken goed overeen te komen ondanks het gebruik van verschillende cultivars en opzetten. Lichtverzadiging blijkt bij een aanname van 70% kasdektransmissie op te treden bij 200-500 W/m² buitenstraling.

Literatuurbron	Maximale fotosynthese	Lichtverzadiging PAR binnen	Lichtverzadiging Globale straling buiten (transmissie 70%)	Remming fotosynthese gaat gepaard met:
	$\mu\text{mol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$	$\mu\text{mol.m}^{-2}.\text{s}^{-1}$	W/m ²	
Lootens (1997)	5	300 - 500	208 - 347	
Warmenhoven e.a. (1998)	8-9	500 - 700	347 - 486	Sluiting huidmondjes; hoge bladtemperatuur (>30°C); waterstress?
Wamenhoven e.a. (1999)	8-10	500	347	Hoge lichtintensiteit + hoge bladtemperatuur (>26°C); lage bladtemperatuur(18°C)
Plant Dynamics (2003)	9-11	350 - 700	243 - 486	Sluiting huidmondjes; hoge bladtemperatuur (>27°C)

Uit het onderzoek blijkt de bladtemperatuur samen te hangen met een vermindering van de fotosynthese, en sluiting van de huidmondjes. Omdat in kassen bij een verhoging van de instraling, de temperatuur en het dampdrukdeficit eveneens verhoogd worden is de oorzaak van veranderingen in fotosynthese soms lastig te vinden. Uit de literatuur is bekend dat de huidmondjessluiting bepaald wordt door m.n. de factoren licht, CO₂ en waterbeschikbaarheid. Ten tijde van de huidmondjessluiting zijn in de metingen lage luchtvochtigheden in de kassen gemeten, ook onder geconditioneerde omstandigheden (Warmenhoven, Uitermark, Blacqui re 1999). Hoewel de fotosynthese nauwelijks reageerde bij plotselinge verlaging in het cuvet (Fig. 11,12), is een langdurige blootstelling aan lage RV na enkele dagen nadelig.

Hoe de werking ook is, een verminderde fotosynthese zal waarschijnlijk voorkomen kunnen worden door te zorgen dat de bladtemperatuur onder de ca. 28°C blijft. Mocht dit gedurende een bepaalde periode niet mogelijk zijn dan is het aan te bevelen om na een stress van enkele dagen samen met een temperatuurverlaging een hoge RV aan te houden.

Mogelijke maatregelen om de bladtemperatuur onder de 28 graden te houden zijn het wegschermen van instraling (het liefst met een scherm buiten de kas) of het koelen van de kaslucht door bevochtiging of het installeren van daksproeiers. Het wegnemen van licht met krijt is waarschijnlijk geen goede optie voor Cymbidium omdat daardoor teveel licht wordt weggenomen in de ochtend. Krijten op de westzijde van de ramen is dan nog een alternatief maar ook dan is een goede regeling van het licht moeilijk te realiseren en wordt er productieverlies geleden op donkere dagen.

Het koelen van de kas met daksproeiers of (buiten)schermbaan heeft het bijkomende voordeel dat minder ventilatie vereist is waardoor een verhoogde CO₂ concentratie aangehouden kan worden. De hoogste fotosynthese zal waarschijnlijk verkregen kunnen worden door in de klimaatregeling een temperatuurvoorspelling mee te nemen, waarbij een (buiten)schermbaan of daksproeiers alleen worden toegepast bij verwachte overschrijding van de kas- c.q. bladtemperatuur. Omdat de bladtemperatuur flink kan afwijken van de kastemperatuur zal een meting van deze bladtemperatuur onderdeel kunnen uitmaken van een dergelijke regeling.

Literatuur

- Lootens P 1997. Oriënterende fotosynthesemetingen bij Cymbidium. Rijksstation voor Sierplantenteelt, België.
- Warmenhoven MG, Blacquièrè T, Uitermark K 1998. Oriënterende fotosynthesemetingen bij Cymbidium Arcadian sunrise 'Golden Fleece'. PBG Intern verslag 174.
- Warmenhoven MG, Uitermark K, Blacquièrè T 1999. Effect van licht en fotosynthese en temperatuur op de bladfotosynthese en chlorofylfluorescentie van Cymbidium. PBG Rapport 231.

Bestandsnaam: Cymbidium-eind.doc
Map: D:\Actueel\PlantDynamics\projecten\tuinbouw\Cymbidium2004\Verslag
Sjabloon: C:\Templates\PPO_Publicaties\Publicatie NL.dot
Titel:
Onderwerp:
Auteur: TemplateT
Trefwoorden:
Opmerkingen:
Aanmaakdatum: 14-10-2003 13:48:00
Wijzigingsnummer: 54
Laatst opgeslagen op: 16-4-2004 12:23:00
Laatst opgeslagen door: A Schapendonk
Totale bewerkingstijd: 1.334 minuten
Laatst afgedrukt op: 16-4-2004 13:38:00
Vanaf laatste volledige afdruk
Aantal pagina's: 23
Aantal woorden: 3.583 (ong.)
Aantal tekens: 19.708 (ong.)